

SZEFRESZTOSÉB TELEFON 1-77

Éjféli telefon (nyomda) 2-02

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

ELŐFIZETESI ARAK:

Egész évre . . . . . 1150 Lej
Félévre 600
Negyedévre 325
Hónapra 28

X évfolyam

1929 Március 15 Pá

1929 év II. Adár

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

A Keren Hajjeszód
épití az országot!

Aldozatok örvendő szív-
vel az ujjászülető Palesz-
tina oltárán!

Lakáskérdés és építkezési probléma

Irtá: Negrutiu F. Ioan szenátor, a kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara elnöke

Ha fel tesszük a kérdést, hogy az előbbi tíz esztendőben milyen politikát folytatott Románia a lakáskérdés megoldására, amely kérdés a nagy háború után válságú fajult, — a felelet nagyon fájdalmas lesz.

Amikor Trancu-Jasi volt munkaügyi miniszter 1921-ben első ízben iktatta törvénybe a lakásépítés támogatását és abban tízéves mentességet adott az elemi adó alól azoknak a lakásoknak, amelyek egy 5 évben megállapított időszakban fognak felépíteni, vagyis 1921 és 1926 között, — a következő kormány pénzügyminisztere az egyenesadótörvény 1923 évi módosításával sietett megnyitni az amugyis kevésbé szabott kedvezményes évek számát és az új épületek adómentességének időtartamát öt évre szűkítette le.

Ea a helyzet ma is. Mert bár 1927-ben, amikor a néppárt ismét kormányra került, Trancu-Jasi, munkaügyi miniszter újabb törvényt alkotott a lakásépítés támogatására, de ez a kihirdelt törvény még ma sincs életben. A néppárt épen a törvény megszavazása után bukott meg és már nem volt ideje a törvényben előírt Eplkezési Pénztár megalakítására. A rákövetkező liberális kormány sietett ezt a lényt megállapítani, hogy aztán erre való hivatkozással megtagadhatta az építkezési törvény alkalmazását. Mert az Építési Pénztár feladata lett volna kiadni azokat a bizonylatokat, amelyek alapján az állam az adómentességet megadja. A liberális pénzügyminiszterium 1927 végén azt az intézkedést hozta, hogy ideiglenesen megadja az adómentességet az új házaknak, de csak 1927-re, míg az utána következő években mindenkor újabb átmeneti utasításokat fogadni a pénzügyi hatóságoknak, amint az 1928-ban is történt.

Hogy a fentebb vázolt tények minél érthetőbb egészet képezzenek, fel kell említenem, hogy a liberális kormány az 1928 évi állami költségvetésben egy 100 millió alapot állított be az építkezési alvó köztisztviselők hitelszükségletének fedezésére. Ez a pénz csak arra volt szánva, hogy a magvát képezze egy komoly, tökéletes szervnek, amely képes legyen a liberálisok által ismételten sürögősekk ismert tisztviselői lakáskérdést megoldani. Ehelyett azonban 1928 májusában a minisztertanács ezt a 100 millió lejt a következőképpen osztotta fel:

1. Egy körülbelül 24 ezer négyzetméteres telek vásárlására Bukarestben, hogy azon lakásul szolgáló háztömböt lehessen építeni, 23 millió 40 ezer lej.
2. A már építkező tisztviselők részére 5 százalékos kamattal tizéves törlesztésre folyósítandó hitelekre 44 millió 75 ezer lej.
3. Ugyanilyen hitelekre, az építkezési szövetkezetek részére 13 millió lej.
4. A fennmaradt 19 millió 885 ezer lejt arra szánták, hogy ezzel fogják megkezdeni az első pontban említett telken való építkezést.

Igy képzolte el a liberális kormány a lakáskrisis és az építkezési kérdéseinek

megoldását, illetve azt a szerepet, amely ebben a tekintetben az államra hárult.

Azokat, akik az ország politikáját eddig irányították, bizonyára az befolyásolta a lakáskérdés magasabb állami érdekeinek félreismerésében, hogy Bukarestben, akár a főváros szívében is igen sok házon látni lehet a „Kiadó”-táblát és így azt hitték, hogy nincsen lakáskrisis. De anélkül, hogy kimozdultak volna a fővárosból, csak a perifériákra

kellett volna elmenniük, ahol hamar meggyőződhetek volna arról, hogy a lakáskérdés tekintetében igen széleskörű szociális segítőmunkára van szükség, mert a sötét, nyirkos, levegőtlen és nap nélküli külvárosi odúkban ezerszámra úgy élnek az emberek, mint összapréselt heringek a hordóban. Ezek a lakások valóságos melegágyul szolgálnak mindenféle fertőző betegségeknek, melyeknek csakis egy okos lakáspolitikával lehetne elejét venni. olyan lakáspolitikával, amely összehasonlíthatatlanul kevesebbet költsen, mint a ragályos betegségek későbbi leküzdése, amely nem mindig biztos tulnag kilátásokkal.

A lakásépítés támogatása más szempontból is meghozná a maga hasznos gyümölcseit. Az építkezés megindulásá-

val rengeteg munkanélküli jutna foglalkozáshoz, az épületanyaggyárak aktivitása is fellendülne, a különböző építkezési és ezzel kapcsolatos vállalatok munkái jobban jövedelemhez jutnának és ezáltal más iparágak új fogyasztókra tennének szert és ezáltal maguk is foglalkoztatni tudnák a szakmájukban állás nélkül nyomorgó munkásokat. Ha ebből a szempontból vesszük a kérdést, az új kormány minél előbb meg kell állapítania ezen a téren a munkaprogramját, ami annál sürgetőbb, mert az új építkezési kampány küszöbén vagyunk és április 23-ikán a lakbértörvény védelme alatt álló lakók továbbra is benmaradnak a régi lakásokban, a háztulajdonosok rováására, akik igen sok esetben maguk is védelemre és támogatásra szorulnának.

Másfélmilliárd aranyárka annuitást ajánlott fel Németország

Páris, március 14. A jóvátételi szakértői bizottság ma délelőtti albizottsági ülése után magánmegbeszélések voltak a delegátusok között, majd délután a bizottság plenáris ülést tartott, amelyen a

közben Párisba visszatért Schacht birodalmi bankelnök is részt vett.

A „Liberté” közlése szerint Scacht felhatalmazást kapott kormányától másfél milliárd aranyárka annuitás 32 éven

át történő fizetésének felajánlására.

Páris, március 14. A Joung-bizottság albizottsága ma folytatta a nemzetközi pénzügyi felállítására vonatkozó megbeszéléseket.

A szovjet követet küld a Vatikánba

Trozkij várja német rrszági beutazási engedélyét

Berlin, március 14. Moszkvai jelentés szerint a szovjet hajlandóan nyilatkozott arra, hogy követet küldjön a Vatikánba. Ezirányu megbeszélések már voltak évekkkel ezelőtt Moszkva és a Szentsek között, de akkor a tárgyalások nem vezettek eredményre, mert Stalin és a többi népbiztosok a Vatikán által kijelölt nunciust nem akarták akkreditálni.

A lapok beavatott helyről származó

információk alapján azt írják, hogy most egyik külföldi hatalom intervenciát és közvetít a Szentsek és a szovjet között, hogy a diplomáciai összeköttetés létrejöhessen.

London, március 14. A Reutter távirati iroda konstantinápolyi tudósítója beszélgetést folytatott Trozkijjal, aki kijelentette, hogy még nem kapta meg a német birodalmi kormánytól a beutazási engedélyt, de reméli, hogy meg fogja

kapni. Ha kérését a német kormány nem teljesíti, ez esetben kénytelen Stambulban maradni.

A párisi lapok tudósítók közlései alapján azt írják, hogy Trozkij március végén fog Berlinbe utazni gyógykezelésre. A tudósítók közölték lapjukkal, hogy Trozkij állítólag már birtokában is volna a birodalmi kormány beutazási engedélyének.

Az erdélyi közigazgatási tisztviselők kongresszusát még husvét előtt megtartják Kolozsváron

Cluj-Kolozsvár, március 14. Az Uj Kelet tud.) Mintegy négy héttel ezelőtt járta be Erdély közigazgatási tisztviselőkarát az a hír, hogy a kormány Kolozsvárra kongresszusra hívja össze Erdély közigazgatási tisztviselőit, hogy a tisztviselők problémáit Voicu Nitescu erdélyi miniszter és Eduard Mirto belügyi államtitkár előtt feltárják. A nagy fontosságú kongresszusra annakidején meghívást nyertek Erdély megyei prefektusai és az összes városok polgármesterei, rajtuk kívül pedig a megyék és városok tisztviselői karának egy-egy delegátusa. A tisztviselők között általános várakozás előzte meg a kongresszust és annál nagyobb volt az elkeseredés, mikor Voicu Nitescu erdélyi miniszter táviratban jelentette be, hogy más elfoglaltsága miatt nem jelenhet meg a kituzott időpontra és így a tervezett kongresszust bizonytalan időre elhalasztották.

A tisztviselők között az elégedetlenség annál is érthetőbb volt, mert a tiszt

viselői fizetés kérdése már tíz esztendő óta képezi súlyos sérelmét a tisztviselői karnak. A regábeli tisztviselők fizetése az ott érvényben lévő törvények rendelkezései szerint sokkal magasabb, mint az Erdélyben és esatolt területeken működő tisztviselők. Az erdélyi tisztviselők évek óta követelik a kormánytól, hogy az itteni fizetéseket emeljék fel és tegyék egyenlővé a regábeli tisztviselők fizetésével. Erre vonatkozóan a Maniu-kormány a parlamentben is tett már ígéretet.

Egy másik égetően fontos problémája a tisztviselői karnak az elbocsátott tisztviselők ügye, akiket a belügyminiszterium által nem aprobált városi költségvetések redukálása miatt menesztettek január elsején állásaikból. A nyugdíj, a lakbérsegély és számtalan még meg nem oldott probléma került volna a tisztviselők elhalasztott parlamentje elé és így a tisztviselők között általános a zugolódás a kérdések rendezésének kése miatt.

Az elmúlt hét valamelyik napján Voicu Nitescu erdélyi miniszter újlag jelezte érkezését Kolozsvárra, ez azonban ismét elmaradt és így a tisztviselők nem járulhattak ezáltal sem kéréseikkel a hivatalos fórumok elé. A minden oldalról megindult kívánságoknak tett eleget dr. Popa Adam, Kolozsmegye prefektusa, aki legutóbbi bukaresti utazása alkalmával szóvá tette Mirto Eduard belügyi államtitkár előtt a tisztviselők ügyét. A miniszter azokra a sürgős törvényjavaslatokra hivatkozott, amelyek éppen a belügyminiszterium készítette el a legutóbbi hetek folyamán és amelyek lehetetlenné tették, hogy a kormány intenzíven foglalkozzék a tisztviselők kérdésével. Ígéretet tett az államtitkár arra, hogy az elhalasztott kongresszust még husvét előtt megtartják Kolozsváron, amikor is a tervezett méretekből és a megjelölt delegátusok részvételével fog lezajlani az erdélyi tisztviselők parlamentje.

Akadémiák egymás között

Amikor annakidején Honoré Balsacot, a francia polgári társadalom legnagyobb íróját akadémiai tagságra jelölték: az akadémia egyik plenáris ülésén felállott egy magát tudósnek nevező előkelő uriember és azt a kifogást emelte Balsac megválasztása ellen, hogy nem lehet a francia akadémianak tagja olyan ember, akiről nem lehet tudni: vajon van-e akáresak egy Lajos-arany is a zsebében. Ez a francia ur nagyon őszintén beszélt s talán maga sem tudta, hogy felszólalásával az Akadémiák, minden rendű és rangú akadémiai szellemet fejezte ki.

Azóta a köztudatba is átment, hogy az akadémiai tiszttség igen megtisztelő valami, Franciaországban például aranyujtásos frakk és hivatalos halhatatlanság jár vele, de egyben nem jelenti a szellem szabadságát, mélységét, sőt szárnyalását sem. Jól tudjuk, hogy az akadémiai inkább a társadalmi összeköttetések segítik be a jelöltek, mintsem szellemük eredetisége és ellenállhatatlan vonzereje. Mig az igazi szellem, az igazi tehetség, a valóságos élet sodrával, vagy sodra ellen halad, fejlődik, hanyatlak, alkot, — addig az Akadémia a mumiák előkelőségét és a bebalzsamozott halottak címőse arczinét mutatja rendszerint felénk.

Az előkelőség pedig a vulgér köztudat szerint mindig a multa tiszteletén épül, legyen az a multa akár milyen silány s a kritika nézőpontja alatt akár mennyire vékonyra zsugorodó is. Az akadémiai többé-kevésbé bebizonyították, hogy egy szent, vagy vélt szent köntöse nagyobb tudományos értékkel rendelkezik a szemükben, mint a pillanatnyi valóság, a mindenható élet forradalmi igazsága és bizonyossága. Az akadémiai azok, amelyek tisztelettel övezik a már nem tisztelt erkölcsöket, tudományok hirdetik a már kompromittált tudománytalanságot, de mindezt olyan grandezzaival és előkelően cselekszik, hogy valóban méltóak lesznek a halhatatlanságra és a himzett zöld frakk eleganciájára.

Ha mindezt tudjuk, úgy könnyen megérthetjük, hogy a szocialista kancellár és a pacifista külügyminiszterrel rendelkező, demokratikus Németország akadémiaja miért küldötte vissza a francia akadémianak azokat a nyomtatványokat, amelyeket a francia akadémia a szellemi együttműködés újrafelvétele kedvéért megküldött a berlini akadémianak. Megérthetjük, mert hiszen a német akadémia, amelyet Nagy Fri-

gyes császár alapított, még pedig francia minta szerint, ma sem más, mint amilyen I. Vilmos, vagy II. Vilmos császár idején lehetett: menedékhelye a porosz junkerizmus gögös tudósainak, a kimult és erejét veszített német imperiaizmus szellemének, melynek Bismarck volt a bábja és II. Vilmos a szárazdajkája. S ezért nem lehet tragikusán venni a német akadémia — akadémikusokdását, ahol minden időben és talán ma is menedékhelyet találnak azok a tudósok, akik harminc hatalmas kötetben dolgozák fel a fogpiszkáló eredetét és történelmét, de halvány sejtelmük sincs azokról a technikai, társadalmi, gazdasági és szociális erőkről, amelyek a népek életére döntő hatással vannak vagy lehetnek s amelyek a népek igazi végzetét és igazi sorsát határozzák meg.

S ha egészen objektívek akarunk lenni, akkor azt is meg kell állapítanunk, hogy a francia akadémia minden körülmények között különb szellemről tett bizonyosságot, mint a német akadémia. Mert míg a német akadémianak, tudomásunk szerint, nem tagja sem Gerhart Hauptmann, sem Einstein, sem Thomas Mann, sem Karl Kautsky, addig a francia akadémiaiban mégis ott ül egy Anatole France és ott ül ma Paul

Valery, ez a finom és mélyen szántó gondolatokkal ható költő-bölcselelő.

Hogy az akadémiai egymás között milyen politikát követnek, a való élet, a haladás és a szellem birodalmának imperializmusa szempontjából nem fontos. Mégis fáj, hogy az akadémiai olyanok, amilyenek. Mert az akadémiai rengeteg vagyonnal rendelkeznek, mi alatt nagytehetségű tudósok, költők és gondolkodók az élet legkíméletlenebb nyomorúságával kell, hogy megküzdjenek érvényesülésük tövises útján. A demokratizáló élet és társadalom hátán mint rettentő kolosszus, mint a mult kísérteteinek és hierarchiájának súlyos terhe nehezedik az akadémiai elzárt világa, ahová rendszerint csak kiégett szívvel, kiégett szellemmel, romlalt vérrel és dogmáivá merevedett gondolatokkal lehet belépni. A német péda is azt bizonyítja, hogy az akadémiai nemcsak hogy nem tudnak beleilleszkedni a korszellembe, hanem annak merev tagadói. S ha ez az előkelőség kritériumja, úgy minden emberies érzésű, életszerető embernek le kell mondania arról a gyönyörűségről, hogy „előkelővé” lehessen.

Salamon László.

Visszavonulásuk közben a mexikói felkelők felrobbantják a vasutakat és hidakat

Berlin, március 14. Mexikói jelentés szerint Calles hadügyminiszter a kormányzatot főparancsnoka utasítást adott a veracruzai és tehuantepecai helyőrségeknek, hogy vonuljanak Irahuatába s nyomják el az ottani helyi felkelést.

Londoni jelentés szerint a felkelők feladták Sallilo városát és visszavonulással vannak Torreón irányába. A forradalmárok visszavonulási útjukban mindenütt felrobbantják a vasuti és országúti hida-

kat és a bankok pénzkészletét magukkal viszik. A felkelők állandó erősbítéseket kapnak Sonorából és nagyszámban lovascsapataikkal készülődnek a végső leszármolásra.

Páris, március 14. Mexikói jelentés szerint Escobar tábornok felkelő csapatai a környékét Sallilo városát. A forradalmárok távozásuk előtt kirabolták a bankokat.

Hatévi harc után helyreállt a béke a lengyelországi cionisták között

Varsó, március 14. Ismeretes az a közel hat év óta folyó harc, amely a lengyelországi cionistákat ellenséges pártokra szaggatta. Ez a harc ugyszólván megbénított minden cionista munkát és súlyosan szenvedtek alatta az országépítő alapok is. A világszervezet vezetősége oly aggasztónak ítélte a lengyelországi cionista szervezetben uralkodó állapotokat, hogy mint annakidején jelen tettük, Weizmann néhány héttel ezelőtt béketárgyalásra hívta össze Londonba az egymással szemben álló feleket. Ezt a béketárgyalást azonban nem lehetett megtartani, mert időközben dr. Weizmann megbetegedett.

Néhány héttel ezelőtt Leib Jaffe, a Keren Hajjeszód jeruzsálemi direktoriumának tagja Lengyelországba utazott az ottani Keren Hajjeszód kampány megindítása céljából. Ezt az alkalmat Jaffe arra használta fel, hogy megkísérelje a szemben álló feleket ki-

békíteni egymással. Az erre irányuló erőfeszítések valóban sikerrel is jártak, mert Jaffenak sikerült a lengyelországi cionisták között a békét helyreállítani. Az ünnepélyes békekötés egy Jaffe tiszteletére rendezett banketten történt meg, amelyen a harcoló felek aláírták a megegyezési okmányt. A radikális ellenzék részéről Grünbaum képviselő, a központi bizottság részéről pedig Levite, Rosenblatt és Hindes írták alá a megegyezést, amely a következőket tartalmazza:

A hivatalos központi bizottságot újraszervezik oly módon, hogy a meglévő kilenc tag mellé az ellenzék még kilenc tagot delegál és a bizottság elnökét egy semleges csoport tagjai közül fogják megválasztani. Mindkét párt kötelezi magát, hogy elvi kérdésekben nem fogják majorizálni egymást. Az új központi bizottság elnöksége hét tagból fog állni s a semleges elnökből, a régi központ

Ingyen és bérmentve kaphat mindenki egy elsőrangú háromlángos készüléket

a legjobb csövekkel, tekercsekkel és garantált nagy védőképességgel, ha megveszi a mi elsőrangú hangversenyhangszórónkat szolid angróárban. Ezt az ajánlatot csak néhány napig tartjuk fenn a mi nagyszerű készülékeink megismerésére. — Kérjen ingyen prospektust:

Verlag „Aufbau“ Berlin No. 4.

Schellack-ban, mindenteljes minőségben, Románia legelső bevezetési forása.
Ullmann József és Fia
festék és vegyáru import ORADEA.

ti bizottság három tagjából, két radikális ellenzékiből és egy revizionistából. A visszalépő Levite elnök helyére valószínűleg Boris Stavszki ügyvédet fogják megválasztani. Amikor Grünbaum képviselő a megegyezési okmány aláírásának tényét az összegyűltekkel közölte, a jelenlévők valóságos örömkönynyekre fakadtak és állva élékezték a Hatikvát.

A megegyezés ténye az egész lengyelországi zsidóságban óriási visszhangot keltett. A zsidó közvélemény már régóta elégedetlen e belső küzdelem miatt és pozitív munkát akar. A cionista egység helyreállítása Lengyelországban igen szép reményekre jogosít a Palesztina-munka most következő fázisa tekintetében.

A kormányhoz fordul kívánásaival az erdélyi haladó zsidóság szervezete

(Oradea-Nagyvárad, március 14. — Az Erdély-Bánati Orsz. Izr. Iroda elnöki tanácsa március 11-én dr. Adorján Ármán elnökletével ülést tartott Nagyváradon, amelynek napirendjén egész sor fontos ügy szerepelt. Az ügyvezető elnök előadásában tárgyalta a hitközségi minta-alapszabályok, valamint a Hitközségek Szövetsége alkotmányának tervezetét, amelyek most az összes szövetségi hitközségek elé fognak kerülni hozzászólás végett.

Dr. Lövy Ferenc jelentést tett a vezetése alatt álló marosvásárhelyi kultusztitviszerek kiképzése végett létesített tanfolyamról, melynek új féléve a peszach-ünnep után ve szí kezdését, amikor a jelentkezők is fel fognak venni. Az ülés elhatározta a tanfolyamnak közeli időben való felülvizsgálatát.

Ezután elhatározták, hogy a következő ügyekben fognak sürgős felterjesztéssel élni az illetékes miniszteriumokhoz: a) a szombati irás, rajz és kézmunka alóli felmentések; b) a kötelező husvét és karácsony szünetnek a zsidó iskolákban való felfüggesztése; c) a készülő lakástörvénybe oly rendelkezések felvétele tárgyában, melyek a hitközségek, jótékony és kulturális egyesületek épületeiben lévő rekvirált lakások azonnali felszabadítását mondják ki.

Végül elhatározták hogy a legközelebbi aggyűlés május hó folyamán Kolozsvárt fogják megtartani, amelynek fő tárgya lesz a szövetségi alkotmány megállapítása, hogy az jóváhagyás végett minél előbb felterjeszhető legyen a vallásügyi miniszteriumhoz. Több, kisebb jelentőségű ügy tárgyalása után az egész napon át tartott ülés véget ért.

Március 25-én indul a Zeppelin Palesztinába. Belsőből jelentik: A berlini Tempo jelentése szerint a Zeppelin március 25-én éjjelkor indul el Föld közli-tengeri útjára. Utjában erimeit fogja Bécs, Budapest, Szalonikit, Belgrádot, Bukarestet, Nist, Athént és Konstantinápolyt. Az ut végcélja Palesztina. A leghajón hetvenöt utas lesz köztük Loeb, a birodalmi gyűlés elnöke, Braun porosz miniszterelnök és több képviselő.

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemi munkásait foglalkoztathassuk, ha tehát

olcsó és jó butort

Büsendorfer, Stügl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár Rt.

hatalmas raktárait Hitaiképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Miért be a béke

A m...
dulója
27-én
Ussis
megj...
rencia
laráció
zsidó
hivat...
a tört...
lőről
zünk
kinnek
idején
tézelt
miért
a béke

Amikor a vilá...
odalép a vilá...
a kiáltó igazs...
vetelje a zsi...
visszakövetel...
elűzték, akk...
azon a nyelv...
ősei beszéltek
nemcsak pol...
egyben kultu...
tése is. Ezt
előtt a fórum...
léseink teljes
függött.

Ha az utol...
peinek ujjasz...
juk, hogy ez
kulturális és
kezdődött és
tikai és gazd...
wálunk is: a
sőbb a politik...
lendüléssel, a
ujjalelésésév...
Herzl nem tal...
és illi barátó...
Abban a mér...
kai és anyag...
mértékben so...
kulturális poz...

Es meg kel...
népek képvis...
tették, hogy
den résztvev...
lyet francia...
tak le, nagy...
összes jelen...
a líber nyelv...
mondották, h...
hogy a próf...
képvís előj...
vet hallhattá...
szes angol é...
jelentések je...
is külön kien...
letését és an...
elő nép életé

Amikor a m...
átadták a m...
mányzására...
tolták a héb...
nyelvnek a...
nyelve sorá...
amikor szár...
az országba...
Beszédem...
kóban, csa...
szem megk...
tarthatott a...
széltém és...
netét, amely...
alatt magát...
és jogos tül...
szakkal üze...
ha le nem...
elt benne a...
és azt újbol

Miért beszéltem héberül a békekonferencián?

A napokban mult a 10. évfordulója annak, hogy 1919 február 27-én Weizmann, Sokolow és Ussiskin a zsidó nép nevében megjelentek a párisi békekonferencia előtt, hogy a Balfour-deklaráció értelmében a palesztinai zsidó nemzeti otthon felépítését hivatalosan kérelmezzék. Erről a történelmi jelentőségű évfordulóról legmúltabbban azzal emlékezünk meg, ha leközzöljük Ussiskinnék egy levelét, amelyet annak idején egy héber folyóirathoz intézett, megindokolva azt, hogy miért szótolt a zsidó nép nevében a békekonferencián héber nyelven.

Amikor a zsidó nép egy képviselője odalép a világ hatalmai elé, hogy tőlük a kiáltó igazságtalanság jóvátételét követelje a zsidó nép számára, hogy visszakövetelje az országot, amelyből elűzték, akkor ennek a képviselőnek azon a nyelven kell beszélnie, amelyet ősei beszéltek. A zsidó nép reneszánsza nemcsak politikai és anyagi, hanem egyben kulturális és szellemi újjászületése is. Ezt hangsúlyozni kellett az előtt a fórum előtt, amelytől követeléseink teljesítése bizonyos tekintetben függött.

Ha az utolsó évszázad különféle népeinek újjászületését olvassuk, azt látjuk, hogy ez az újjáébredési mozgalom kulturális és szellemi újjászületéssel kezdődött és csak azután vett föl politikai és gazdasági alakot. Így történt nálunk is: a Chibat Cionmozgalom, később a politikai cionizmus szellemi föltüdüléssel, a héber nyelv és irodalom újjáélesztésével kezdődött. Enélkül hierzi nem talált volna megértő hiveket és hű barátokat a maga munkájához. Abban a mértékben nőttek a mi politikai és anyagi eredményeink, amely mértékben sorainkba a szellemi és a kulturális pozícióink erősödött.

Es meg kell jegyeznem, hogy a nagy népek képviselői ezt nagyon jól megértették, hogy a békekonferencia minden résztvevője héber beszédemet, amelyet francia és angol nyelvre fordítottak le, nagy figyelemmel hallgatta. Az összes jelenlevőkre nagy hatással volt a héber nyelv zenéje és amunt később mondták, nagy örömiük felt benne, hogy a próféták nyelvét a zsidó nép képviselőjének az ajkain, mint élőnyelvet hallhatták. Amikor másnap az összes angol és francia lapokban pontos jelentések jelentek meg az ülésről, ezek is külön kiemlétk a héber nyelv újjászületését és annak nagy fontosságát a zsidó nép életében.

Amikor azután a brit Kormányának átadták a mandátumot Palesztina kormányzására, egy külön pontban biztosították a héber nyelvnek, mint hivatalos nyelvnek a szerepét az ország három nyelve sorában. Es történt ez akkor, amikor számunk még igen csekély volt az országban.

Beszédem teljes szövege nincs birtokomban, csak annak tartalmára emlékszem megközelítőleg. Egy negyedóraig tartó volt a keleti zsidóság nevében beszéltem és ismertettem népünk történetét, amely a szétszórtság egész ideje alatt magát tekintette az ország igazi és jogos tulajdonosának, amelyből erőszakkal elűzték el és erről a jogáról soha le nem mondott, sőt minden időben élte benne a remény, hogy oda visszatér és azt újból felépíti. Utaltam arra, hogy

az összes népek évszázadok folyamán vétköztek a zsidó nép ellen, amely a világ kulturájának egyik legelső megteremtője volt és a népek ezt a bűnüket csak egy uton tehetik jóvá: segítsék hozzá a zsidó népet ősi otthonának felépítéséhez.

Büszke vagyok rá, hogy engem ért

a szerencse, hogy ezt a dicső feladatot vállaljam. Amikor a konferencia előtti napon Weizmann és Sokolow barátságosan beszéltem, ezek kétségbe vonták, hogy okvetlenül szükséges volna, hogy héberül beszéljek, mert nem volna ajánlatos egy olyan nyelven beszélni, amelyet a konferencia résztvevői nem érte

nek. Erre én azt feleltem: „Héberül beszéltek, vagy egyáltalán nem beszéltek! Az arab király, Fesall, arabul beszélt, nem ártott neki, nekem sem fog a héber nyelv ártani.“ Barátaim beleegyeztek és ezzel másnap a héber nyelv tekintélye az egész világ szemében nagyot nőtt.

Poincaré újra bizalmi indítványt terjesztett a kamara elé

A kamara 69 szavazattöbbséggel bizalmat szavazott a kormánynak a kongregációs javaslat kérdésében

Páris, március 14. — A francia kamrában ma Poincaré beteresztette a kongregációk visszaállításáról szóló törvényjavaslatot. A miniszterelnök hosszabb beszédben vezette be a törvényjavaslat előterjesztését és kérte

a sürgősség kimondását a javaslatra. Poincaré bejelentette, hogy a sürgősség kérdésében felveti a bizalmi kérdést.

Ezután Briand külügyminiszter emelkedett szólásra és ismertette a kongregációk visszaállításának külpolitikai vo

natkozásait.

A miniszterek felszólalása után a kamara 323 szavazattal 254 ellenében bizalmat szavazott a kormánynak és megkezdte a javaslat tárgyalását.

Ma délig 500 tanut kell felvonultasson a Freund-párt a szatmári besz-din elé

(Satumare-Szatmár, március 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szatmári besz-din előtt megkezdődtek a tanukihallgatások, melyek a két egymással szemben álló párt élénk korteskedésének jegyében zajlik. A besz-din legutóbbi ülésén egyébként a tárgyalás sorsára nagyfontosságú határozat történt. A Freund-párt és a jelenlegi vezetés között meg egyezés jött létre arról, hogy a Freund-párt ötszáz tanuval igazolja a második rabbi-választásnál elért állítólagos többségét. Tudvalevőleg a második rabbi-választás listái elvesztek és így a választásokon leadott szavazatok ismeretlenek.

A vezetőségi párt a besz-din előtt is teljes határozottsággal állította, hogy a szavazatokat nem jogszerűen szavazók adták le, hanem azok, akiket a Freund-párt a rabbi-választásra csődített és anélkül, hogy szavazati jogukat kontrollálta volna, leszávaztatta őket a párt jelöltje mellett.

A Freund-párt a súlyos vádakkal szemben csak úgy védekezhetett, hogy kötelezte magát annyi törvényes szavazatnak felsorakoztatására, amennyit az elvesztett listákon annakidején szerepeltetett. A hitközségi párt elfogadta ez az ajánlatot, de kikötölte, hogy a tanuk felvonulásánál a párt három bizalmi férfia is

jelen legyen, akik kontrollálni fogják, hogy a tanuk az alapszabályok értelmében szavazhatnak-e, vagy sem.

A tanuk felvonulásának végső határidejét pénteken déli 1 óráig állapította meg a besz-din. A zsidóság körében óriási érdeklődéssel várják a tanuvalmások befejezését, mert amennyiben a Freund-pártnak valóban sikerül az ötszáz embert felvonultatni, úgy lényegesen enyhítette helyzetét a besz-din előtt, míg ha nem tudja előállítani az ötszáz embert, úgy ez olyan csapást jelentene a pártnak, hogy kénytelen lesz visszavonulni a besz-din további tárgyalásairól.

A szenátus is megszavazta a metilalkohol törvényt

Interpelláció hangzott el a magas adókvetések ellen

(Bucuresti-Bukarest, március 14. Az Uj Kelet tud.) A kamara ülésén Moldoveanu az éjjeli ülések ellen szólal fel. Popovici Mihály pénzügyminiszter beteresztja a 6 milliárdos hiteljavaslatot a belföldi adósságok kifizetésére és kéri a sürgősség kimondását.

Vaida belügyminiszter kéri a képviselőket, hogy napirendelőtti felszólalásaik előtt vizsgálják meg az ügyet a minisztériumban és ezáltal siettetik az eljárást és a szükséges intézkedést.

Hét szavazat a csendőrtörvény ellen

Adam erdélyi földosztási szabálytalan ságokat tesz szóvá.

A kamara ezután 188 szavazattal 7 ellenében harmadszori olvasásban megszavazta a csendőrség újjászervezéséről szóló javaslatot.

Jorga interpellál ezután azokról a hiányokról, amelyeket a bukaresti egyetem konstataált és különösen a jogi fakultás bajairól szól. Szoros kapcsolatot kíván létrehozni a tanárok és diákok között. A könyvtár fejlesztése szükséges. Kevés alapítvány van a diákok számára, hoz képest. A diákság között kulturpropagandát kell kifejteni, nem politikai propagandát.

Costahescu közoktatásügyi miniszter azonnal válaszol az interpellációra. Megállapítja, hogy Jorga egyetemi rektorra történt megválasztása nagy lépést jelent a fejlődés útján. Sajnos a költségvetés egyelőre nem engedi meg mindazon szükségletek kielégítését, amelyeket Jorga felsorolt. Elsősorban helyre

kell állítani az állam hitelét, adósságainak megfizetésével, azután majd helyre áll a normális helyzet. Keresni fog megfelelő helyet az egyetem rektorátusa részére és már interveniált is a könyvtár megnagyobbítása érdekében. A diákokhoz 15.000 diákot élelmeznek, de ebben a tekintetben is további intézkedéseket fog tenni.

Jorga meg van elégedve a miniszter válaszával és reméli, hogy a szenátus rövidesen átköltözik a népszínházba, mely esetben a szenátus épülete felszabadul az egyetem céljaira.

Interpelláció az adóemelések ellen

A szenátus ülésén Matei kifogásolja, hogy

az adókvetőbizottságok a törvény célzata ellenére felemelték az adókat.

Kéri a pénzügyminisztert, tegye meg

a szükséges intézkedéseket.

Levótes tiltakozik azellen, hogy az új közigazgatási törvénnyel egyes megyéket megszüntessenek.

Ioanutescu államtitkár beteresztja a csendőrség újjászervezéséről szóló javaslatot.

Graur előadó ismerteti a metilalkoholról szóló javaslatot.

Saveanu a liberálisok nevében jónak találja a javaslatot, melyet elfogad.

Gyárfás Elemér szenátor a magyar párt nevében megszavazta a törvényjavaslatot.

Pimen metropolita üdvözli a javaslatot, amely igen üdvös hatású lesz.

Dan Sever egészségügyi miniszter köszönetet mond az ellenzéknek objektív kritikájáért.

A szenátus általánosságban megszavazta a javaslatot, majd áttért annak részletes vitájára.

MOST JELENT MEG!

Dr. KOHN HILBEL: A palesztinai kolonizáció

Az első magyar nyelvű könyv, amely rendszeresen összefoglalva ismerteti:

A palesztinai kolonizáció ötvenéves történetét;
a palesztinai kolonizáció módszereit, tárgyi és személyi tényezőit;
a kolonizáció közgazdasági és pénzügyi problémáit.

Ára 60. lej. — Megrendelhető: Az Uj Kelet könyvostályában.

Rövid hírek a zsidó világból

A palesztinai Hadassza kórházzervezet újabb egy rendkívül jelentős újítást léptetett életbe a jeruzsálemi iskolánál. Bécsből meghívták dr. Else Werfel gyógypedagógust, aki tanácsadóirodát rendezett be a fizikai, vagy pszichikai alkatuknál fogva nehezen nevelhető gyermekek számára. A fiatal orvosnő rendszeresen érintkezik a szülőkkel és megbeszéli velük a fejletlen gyermekek nevelésének helyes irányait.

Az Amerikából Palesztinába utazó Felix Warburg tiszteletére nagy busbankettet rendeztek, amelyen az amerikai előkelő zsidó személyiségek vettek részt. Warburg ezalkalommal nagyszabású beszédet tartott Palesztina újjáépítéséről és éles szavakkal fordult azon reform-zsidók ellen, akik ettől a munkától még mindig távolságot tartanak. A Palesztina-munka — mondta Warburg — a legmélyebb inspiráció forrása a zsidóság számára. Amit én eddig Palesztinának adtam és amit a jövőben adni fogok, még mindig sokkal kevesebb annál, amit Palesztina adott nekem és a jövőben még adni fog.

Palesztina és Szíria megbízottai között létrejött kereskedelmi és vámserződés a héten írják alá. Az új szerződés igen előnyös a palesztinai ipar szempontjából.

A berlini esküdtbíróház hathónapi fogházra ítélte Friedrich Brasserel 20 éves nemzeti szocialistát, aki a düsseldorfi zsinagóga falán antiszemita felhívásokat helyezett el.

Konstantinápolyból jelentik, hogy Kemal pasa kormánya elrendelte a legtöbb zsidó iskola bezárását. Ezen a héten a dénapolyi híres zsidó iskolát is megszüntették, amiáltal több mint ezer zsidó gyerek maradt oktatás nélkül. Kemal pasa azzal indokolja rendeletét, hogy a zsidó gyerekeknek törökül kell tanulniuk.

A rigai rendőrség bezárta a zsidó népgyűtemet azzal az indoklással, hogy a hallgatóság nem érez eléggé együtt a litván nemzettel.

Varsóban a napokban ülésezett a lengyelországi rabbikonferencia, amelyen Lengyelország különböző részeiből összegyűlt ötszáz rabbi vett részt. A konferencia felhívást bocsátott ki a világ zsidóságához, amelyben a megsemmisüléssel fenyegetett jesivák megmentésére

szólít fel minden zsidót. Amerika megszüntette anyagi segélynyújtását, úgy-hogy a jesivák különben is rendkívül nehéz anyagi viszonyok között vannak. Közvetlen katasztrófa fenyegeti a volhíni és a litvániai jesivákat is. A varsói rabbinátus jelentése szerint összesen hetvennégy jesiva van válságban. Ezt a hetvennégy jesivát 9185 talmudista látogatja, akik a szó szoros értelmében éheznek. A rendkívül hideg is súlyosbította helyzetüket. Az amerikai Central Relief Comittól nyújtott támogatás a jesivák fentartási költségeinek mindössze negyed részét fedezi, január óta azonban ezeket a folyósításokat is megszüntették.

Londonban kilencvenkilenc éves korában meghalt Katho Bergson asszony,

Henry Bergsonnak, a világhírű filozofusnak anyja. Bergsonék Lengyelországból származnak, ahol a Nobel-díjas filozófus apja, Michael Bergson, egyszerű zsidó muzsikusként volt. A Bergson házaspár később Londonból Párisba költözött, ahol francia állampolgárságot szerzett.

A Joint Distribution Comitté elhatározta, hogy háromszáztízezer dollár gyorssegélyt nyújt azoknak a keleturópai zsidóknak, akiket az ideai rendkívül fagy következtében egzisztenciális katasztrófa ért.

A polotzki nagy zsinagógát a szovjet kommunista kulturklubba alakította át.

Üzlete pincehelyiségében akarta elásni áldozatát a kéjgyilkos bécsi kereskedő

Bécs, március 14. A kéjgyilkosság gyanúja miatt letartóztatott Singer Richard kereskedő bűnügyében ma szenzációs fordulat történt. Az üzlet pincéjében a villanszerelők friss, mély gödörre bukkantak s észleletükről azonnal értesítették a rendőrséget. A rendőrség és a vizsgálóbíró kiszállt a helyszínre s megállapították, hogy a gödör elég széles arra, hogy egy emberi holttestet el lehessen ásní benne. Most már igen alapos a gyanu, hogy Singer kiszemelt áldozatát: Mátyás Emmát a találka után meg akarta ölni és el akarta tüntetni. A vizsgálóbíró úgy intézkedett, hogy az egész pincét ássák fel, mert az

a feltevés, hogy a pincében lehetnek Singer korábbi áldozatainak földi maradványai.

A súlyos gyanuval illetett kereskedő egyébként a rabkórházban van. Az orvosok megállapították, hogy előrehaladott légesóhurutja és magas láza van. Egyelőre tehát a rabkórházban marad. Az áldozat, Mátyás Emma állapota lényegesen javult. Az operatórok biznak benne, hogy megmenekül az életnek. Mátyás Emmát ki akarták hallgatni, de ezt még állapota nem engedi. A vizsgálóbíró ma délután ki fogja hallgatni a rabkórházban Singer Richardot

Huszmillió lejt adott eddig a Phönix biztosító a Keren Kajemetnek

A közeli napokban megkezdte a Phönix erdélyi működését

(Cluj-Kolozsvár, március 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentettük nemrég, hogy az ipari és kereskedelmi miniszterium megadta a működési engedélyt a bécsi Phönix életbiztosító társaságnak Románia területére. Ezáltal Európa egyik legelőkelőbb és legjobb bonitású biztosító intézete vonul be a romániai és elsősorban az erdélyi piacra. Bennünket annál közelebből érdekel ennek az intézetnek romániai működése, mert a Phönix biztosító, amely ugyan nem zsidó intézet és élén a nagyszerű Berliner vezérigazgató áll, a legkiválóbb osztrák finanszírozású egysége, akinek már több ízben ajánlották fel a pénzügyminiszterséget, de amely intézet igen élénk és szoros nexusban van a palesztinai országépítéssel és annak egyik legfontosabb instrumentumával, a földszerző Keren Kajemettel.

A Phönix biztosító társaságnak megállapodása van a Keren Kajemet jeruzsálemi főirodával, amelynek értelmében az egyes országok Keren Kajemet irodái és cionista szervezetei erkölcsi támogatásban részesítik a Phönixet, ezzel szemben a Phönix az ezen a révén kötött üzletek után megfelelő anyagi el lenszolgáltatást nyújt a Keren Kajemetnek. Alig néhány éve, hogy ez a megállapodás létre jött és a Phönix már eddig több mint huszezer fontsterlinget, tehát közel huszmillió lejt fizetett ki a Keren Kajemetnek felülvizsgálók

mén. Értesülésünk szerint ez az összeg 1934-ig hetven ezer fontra fog felrúgni. A Phönix ezenkívül tízezer fontsterling rendkívül előnyös hitelt nyújtott a jeruzsálemi cionista székház építési költségeinek céljára. Ugyancsak ennek az összeköttetésnek köszönhető, hogy a Phönix különböző irodáiban eddig több mint kétszáz cionista tisztviselőt alkalmazott, akik ezen a révén jutottak nyugodt és tisztességes egzisztenciához. Látható tehát, hogy a Phönix biztosító valóban gavaléros ellenszolgáltatást nyújt a zsidóságnak azért a morális támogatásért amelyben részesíti.

A Phönix nem sokára Erdélyben is megkezdte legintenzívebb tevékenységét. Ezel egyidejűleg a Keren Kajemet is megszervezi a maga biztosítási osztályát, amelynek az lesz a feladata, hogy a zsidó üzletfelek körében népszerűsítse a Phönix biztosító intézetét. Nem lehet kétséges, hogy az erdélyi zsidóság örömmel és bizalommal fogja fogadni ennek a biztosító intézetnek erdélyi munkásságát, mert eltekintve attól, hogy a Phönix ma Európa legszilárdabban megalapozott és legjobb bonitású intézete, ezenfelül még felbecsülhetetlen szolgáltatásokat tesz az egyetemes zsidó-ügynek és fejedelmi gesztussal járul hozzá a zsidó Palesztina feépítéséhez.

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

Uj könyvek

(Szépirodalom)

Arien: Ifju szerelmek	ára 204 lei
Benedek Marcell: Hamlet tanár ur	108
Anet Claude: A tulsó parton	153
Cherbullez: Holdemis Meta	102
Delmont: Város a tenger alatt	190
Dekobra: Guruló Vénusz	136
Erdős René: Pandy György ifjúsága	204
Roland Dorgeles: A szent Louis Hemon: Az ökölvívó	136
Locke: Uri csavargó	170
Mathersy Helén (Jön a rozson át" szerzője): Győzelmes Vénusz	25
Courths Mahler: Szind Dóra	68
Oppenheim: Kalandorok és milliárdosok	25
Romain Rolland: Mahatma Gandhi	102
Sásdi Sándor: Hanna nagy utja	119
Sardou Victoria: Teodora	102
Strindberg: Az apa; Pajtások; Julia kisasszony	156
Wassermann: A lángész	255

Uj utakon

Markovics Rodion: Szibériai garnizon	ára 160 lei
Paleologue: Eugenia császárnő vallomásai	160
Benoit: Szerelmes elleneségek	160

Szép Ernő: Jó nő, (Legujabb költemények). Ára 102 lei.

Dosztojevszkij özvegyének emlékiratai

A legérdekesebb regénnyel vetekednek ezek az írások, amelyekben a nagy orosz író felesége feltárja előttünk Dosztojevszkij mindennapi életét, írói műhelyét és mindent, ami a költő rajongóit érdekelheti. Ára két kötetben 408 lei.

Wallace: Erőszak	ára 221 lei
Wallace: A dilettáns gonosztevő	153
Wallace: A halál angyala	163

Gárdonyi Géza műveinek gyűjteményes kiadása:

Dávidkáné	ára 136 lei
Falusi veretek	136
Pöhölyék	136
Bor	102
Fehér Anna	102

Palle: 44 nap alatt a föld körül. (Egy cserkészúti utazása). Ára 136 lei.

Népszerű tudományos művek:

Mi a Rádió	ára 20 lei
Renan: Evangelium	289
Akeresztény egyház	272

Mencken: A nők védelmében. (Házasság, szerelem stb. előítéletmentes vizsgálása ez a sziporkázóan ötletes könyv). Ára füzve 149, kötve 204 lei.

Raul France: Az örök erdő. (Vonzó erdei séták kapcsán az ember és társadalom örök problémáit világítja meg a világhírű tudós). Ára 170 lei.

Molnár Antal legujabb zenekönyvek: Zenekultúra — — — ára 187 lei
Jazz-band — — — 119

Schidlof: Spanyol nyelvtan	ára 272 lei
Lingua: Spanyol-magyar szótár	122
Complet spanyol szótár	272

Kaphatók az Uj Kelet könyvostályában.

Rádiózik? Jár operába?

akkor nem nélkülözheti a legujabb

Operaismertetőt

Az opera és zeneirodalom remekműveit kimerítően ismerteti és nagy számú kottapéldánnyal illusztrálja.

Eddig megjelent:

Gounod: Faust	ára 34.—
Wagner: Lohengrin	34.—
Bizet: Carmen	34.—
Verdi: Aida	34.—
Puccini: Turandot	34.—
Erkel: Bánk bán	34.—
Mezart: Figaro lakodalma	68.—
Poldini: Farsangi lakodalom	34.—
Leoncavallo: Bajazzók	34.—
Thomas: Mignon	34.—
Erkel: Hunyadi László	34.—
Puccini: Tosca	34.—

Kaphatók az UJ KELET könyvostályában.

Isten prim

Elgondolkis butorozo. Ez is egy t. Az udvaron egész nap f. kel a mosó. kapukulcsot háromszor albérlében. geli kávért is hoztattam. kék. Az a. akarki belá. öcska rong. fiókok tele. végeivel. N. cipótakaritá. nincs csele. nem merem. kifizettem. alább nyugt. van a szobá. nem törük. feküdni, me. rogy. A sze. rénynek is. tásáról szó. csináltak és. Jalmi. Pedig. is. Az öltöny. saltatni, de. mert senki.

Most tehát az életbe. a. mitív. Külf. tenniszingbe. atalemberek. erán. Neken. nom, ott azo. megkezdődte. roomjaiban. van fiatal h. és madmose. tüket. A társ. különbözőbb. nemzetközi. gyogóan és. den napra e. lás, hajók in. és autók Sz. azoknak a. ban is lakta. héz bórdíván. azokban ként. geltől estig. tam azt a vo. két vitték P. is csupa szép. idehaza borz. dunk. És am. irni, például. tóbuszok kal. Az emberne. zik, ki lyuk. idehaza vag. ban is lakta. rasztfiu szol. szaka hivtál. melynek szá. esztétikus. A. kaja és zöld. És a szobalá.

Nem bírok. tól, hogy m. vagyunk itt. mondanom, minden. A. mindenkinek. amikor elme. valkozna m. a nyakukon. könyebb lett. nának rajta.

Pár na

Zsi

Eisi

Előjegye

Istenem, milyen primitívül élünk!

Elgondolom, hogy ismét kivettem egy kis butorozott udvari szobát Kolozsváron. Ez is egy tüzifára néz, mint az előzőek. Az udvaron valami gémeskut-féle van, egész nap fűrészelnek, valami lény énekel a mosókonyhában és kaptam egy kapukulcsot, ami csak akkor nyit, ha háromszor fordítom a zárban. Megint alberlethez vagyok s 12 lejt fizetek a reggeli kávéért kenpérrrel. Egy mázsa fát is hoztattam, mert a tavasz még mindig késik. Az ablakomon nincs függöny, akárki beláthat. A diványomat valami óska rongy takarja és az íróasztal-fiókok tele vannak elődeim cigarettavégével. Nem tudok megállapodni a cipőtakarításra vonatkozólag, mert nincs cseled és a háziasszonyomnak nem merem felajánlani. A házbért már kifizettem, ami nálam nagy szó, de legalább nyugtat is kaptam. Rengeteg por van a szobában, azt hiszem a háború óta nem törülköttek. Az ágyba félek belefeküdni, mert attól tartok, hogy össze-rogy. A szekrénynek és az éjjeliszekrénynek is lóg a lába. A ruhám tisztításáról szó sem lehet, ilyen eddig sem csináltak és a jövőben sem akarják vállalni. Pedig olyan gyűrött vagyok már. Az öltönyömet el akarom küldeni vasaltatni, de én magam fogom elvinni, mert senki nem akar kiszolgálni.

Most tehát megint visszaestem ebbe az életbe, ami olyan rettenetesen primitív. Külföldről jövök megint, ahol téniszgömböket láttam angol fiatalembereket és ladykat az olasz Rivierán. Nekem itt este nincs mit csinálnom, ott azonban kilenc órák mindig megkezdődtek a szállodák Dansing-roomjaiban a táncok. Olaszország tele van fiatal hercegekkel, akik missekkel és madmosellekkel élnek nagyvilági életüket. A társalgótermekben a világ legkülönbözőbb részeiből jön össze az a nemzetközi társaság, amely olyan ragyogóan és kifinomultan tud élni. Minden napra esett valami nagy kirándulás, hajók indultak Tuniszba és Algírba és autók Sziciliába. Százazatokra megy azoknak a száma, akik Európában is laktam, ahol egy ingujjas páhéz bórdíványok vannak a világon, azokban kényelmesen lehet ülni és reggeltől estig lehet rádiót hallgatni. Láttam azt a vonatot, amellyel Simon Bökét vitték Párisba. Ő is és a környezete is csupa szépség volt és harmónia. Mi idehaza borzasztó nehéz ruhákat hordunk. És amit már régen meg akartam írni, például a villamosok, vagy az autóbuszok kalauzai olyan elhanyagoltak. Az embernek fontos, hogy amikor utazik, ki lyukasztja át a jegyét. Mióta idehaza vagyok, egy előkelő szállodában is laktam, ahol egy ingujjas parasztfiu szolgált ki a szobákban Ha északa hívták, alsónadrágban jött be, a melynek szárai ljobogtak. Kint minden esztétikus. A londonerek fekete kabát-kája és zöld köténye jól tesz a szemnek. És a szobalányoknál fehér főkötő van.

Nem bírok szabadulni attól az érzéstől, hogy milyen gyűrötték és izzadtak vagyunk itt valamennyien. Meg kell mondanom, nagyon sokat romlott itt minden. Az emberek olyan fáradtak, mindenkinek rosszabbul megy, mint amikor elmentem. A férfiak nem borotválkoznak minden nap és a nőknek hátul a nyakukon szakálluk van. A járda keskenyebb lett, mert mintha többen járnának rajta mint azelőtt. A hócipők bor-

zasztó nagyok. Külföldön miniatűr hócipőket hordanak, divatszínekben. Nincs semmi villamosság a levegőben. Tespedtség van. Pedig az expresszek, amelyek nyugatról jönnek, átrobognak az erdélyi pályaudvarokon is. De itt mindenki meg-

öregedett. Odakint mindenki fiatalodik. Jövők a nagy társaságból, tengerről, hegyek alól, hajókról gyönyörű új vonatokról, vissza, egy szűk kis síkatorba. Mi lesz velem?

Ben Ami

Lee Bible autóversenyző halálos katasztrófája

Segrave őrnagy világrekordját akarta megjavítani Lee Bible a daytonai pályán

Dautona-Beach, március 14. — Lee Bible amerikai versenyző aki új automobil világrekordot akart felállítani, a mikor 202 mérföldet már megtejt, halálos baleset áldozata lett. Segrave őrnagy világrekordja 231.3 mérföld.

Lee Bible amerikai versenyző Segrave őrnagynak a napokban felállított gyorsasági rekordját akarta legyőzni és már 325 kilométeres óránkénti sebességet ért el, amikor elvesztette az uralmat a kocsijánál. Az autó egy parii

homokbuckába futott és felborult. Bible a helyszínén meghalt.

Lee Bible katasztrófája alkalmával a Pathé-társaság egyik fényképese is az autó alá került és meghalt. Lee Bible Triplex-kocsiban tett kísérletet a rekord megjavítására és a versenypálya északi végénél túlközel került a vízhez, a pálya belső oldalára akarta vezetni kocsiját és így történt a katasztrófia.

Hivatalból akarták megakadályozni, hogy a miskolci jogászfizetség Ády erdélyi szobrára fordítsa márciusi emlékűnnepélyének jövedelmét

Az ifjúság azonban minden presszió ellenére Ády mellett döntött

Budapest, március 14. Néhány hónappal ezelőtt az erdélyi magyar írók és intellektuális körében mozgalom indult meg egy Erdélyben felállítandó Ády-szobor érdekében. Ennek rendje és módja szerint meg is alakult az Ády-szoborbizottság, melynek tagjai Erdély magyar nyelvű irodalmi és szellemi életének reprezentánsai lettek: faji, vallási és világméretű különbség nélkül.

Természetes, hogy ez a mozgalom nem csak Erdélyben talált visszhangra, ahol Ády Endrének bölcsője ringott, ahol nemzetközi viszonylatban is jelentősége, nagyszerű költészete kisardjadt, hanem Magyarországon is, ahol az ifjúság és a szellemi élet kimagasló egyéniségeinek legjava elől vezet Ády Endre szellemének elismertetése terén. Erre vall az a körülmény is, hogy a miskolci jogászfizetség ma, március 15-én megrendezendő emlékűnnepélyének jövedelmét teljes egészében az Erdélyben felállítandó Ády szobor javára akarja fordítani s erről hivatalos kommunikációban is értesítette a közönséget.

Jellemző azonban a hivatalos mai Magyarország vezetőinek mentalitására és politikai hovatartozására, hogy a miskolci jogászfizetség határozatát mindenáron nemzeti sérelemnek akarja be-

állítani, olyan valaminek, ami ellentétben áll a hazafisággal és formálisan kétségbevonja minden idők legnagyobb magyar költőjének, csakis általuk kétségbevonható zsenijét.

A bonyodalom Szepesi Zoltán abaujai főszolgabíró levele nyomán kezdődött, aki mikor értesült a miskolci jogászfizetség elhatározásáról, levelet intézett a miskolci jogakadémia dékánjához és ebben a levélben azt a meglepő nézelét hangoztatta, hogy Ády Endre nem méltó arra, hogy a miskolci egyetem ifjúság az Ády-szobor alapja javára rendezzen ünnepségeket. A jogakadémia dékánja válaszában annak a nézetének adott kifejezést, hogy maga sem tartja szerencsésnek a jogászfizetség ama elhatározását, mely szerint a március 15-iki ünnepély jövedelmét Ády Endre Erdélyben felállítandó szobrára szánják. Miután azonban az ifjúságot szándékában nem akadályozhatja meg, a jövőben igyekezni fog hasonló „hazafiatlan” magatartástól visszatartani az ifjúságot.

Szepesi főszolgabíró ur és a dékán enunciaciója a gondolkodó és felvilágosult miskolci közönség körében mindenütt nagy megütközést, sőt megdöbbenést váltott ki, amit a jogászfizetség rendkívüli közgyűlésének összehívása kö-

vetett. Ez a közgyűlés egyáltalában nem igazolta a reakciós dékán és főszolgabíró aggodalmait, mert a közgyűlés újra és halározottan leszögezte, hogy elhatározása mellett kitart és a március 15-iki ünnepély jövedelmét Ády Endre erdélyi szobra javára fordítja, a jövőben pedig minden belügyeikbe való beavatkozását a legenergikusabban vissza fogják utasítani.

A csehszlovák kormány megakarja változtatni a főiskolai tantervet. Prágából jelentik: A kormány javaslatot akar beterjesztetni a főiskolai tanterv megváltoztatásáról. A javaslat felhatalmazást kér a kormány részére hogy a tanterv megváltoztatását rendeleti úton életbe léptethesse. A német főiskolák tanári kara állást foglalt a tervezet ellen, mert a tanterv revízióját a főiskolai autonómia elleni merényletnek tekintik.

Purimra -- Zsidó zene

Engel: 50 Smiroth Pjladim (kíséret nélkül) — — — — —	75
Engel: 50 Smiroth Pjladim (zongorakísérettel) I. füzet, 6 ének — — — — —	97
Ebből egyes dalok: Moide anih, Eljahu hanavi, L'pol ra'am, Bad schal mosche, Likra th schabath, B'mozae schabath — egyenkint	50
Engel: 5 Schirej am (5 népdal) — — — — —	150
Ebből egyes dalok: Ani hadal, Schnia, Klip-klap — — — — —	39
Ahawath rajah, Hen hu — — — — —	51
Engel: Jaldej-Sadeh, Feldkinder, 6 ének, I. rész — — — — —	115
Ebből egyes dalok: Jaldej-Sadeh, Nigun, Ba, ba chawer és Zis'im; Schirah geschem — — — — —	39
Engel: Jaldej-Sadeh II. f. 5 dal — — — — —	102
Ebből egyes dalok: Gamadin; Shira Chadescha; Kol haorogin, Parar Kajitz — — — — —	48
Engel: Hymnon Iamschorer, Hymnus an den Dichter — — — — —	58
Ssaminski: El jiwne hagall. Négy-szólamu — — — — —	48
— Ani hadal, Ja, arm bin ich. Négy-szólamu — — — — —	48
Kaplan: Numah ferach. Zongorakísérettel — — — — —	48
Engel: Kinderlieder II. füzet — — — — —	150
Ebből egyes dalok: Hatapuach, Schwuotk, Purim, Maasch — — — — —	48
Galdstein: „Ruth, Boas”. Zongora ének — — — — —	90
Engel: Jüdische Volkslieder IV. köt. — — — — —	180
Ebből egyes dalok: Imah Hatodi, Haadam Mischenofel, Seh ruach rach, Oj nechemele, Och ach Bejamen — — — — —	48
Dalok Tschernichowski versekre: Engel: Omrim jeschua Atez — — — — —	58
— Schoschanath Plom — — — — —	58
— Wajhi Bajeschurun Melech — — — — —	78
Alman Ajeich. Zong., hegedű, ének — — — — —	126
— Hachnisini. Zongorakísérettel — — — — —	102

Zongora-darabok

Engel: Jüd. Volkweisenkranz. 2 és 4 kére — — — — —	190
— Öt zongoradarab — — — — —	150
Ebből egyes darabok — — — — —	48
Kopit: Freilachs — — — — —	58
Milner: Beim Rebben zu Melave-Malke — — — — —	102
Rosowsky: Poem — — — — —	115
Aisberg: Hebräische Rapsodie — — — — —	100
Hatikwah — — — — —	39

Kaphalok az „UJ KELET” könyvosztályában utánvétellel vagy a pénz előzetes beiktatása mellett.

Hegedű-zongora

Rosowsky: An der Wiege — — — — —	102
Engel: Freilachs. Tanz — — — — —	63
Zeitlin—Achron: Eli Zion — — — — —	63
Lwow: Wolochl — — — — —	63
Weinberg: Romanze — — — — —	126
Achron: Melodie — — — — —	115
— Tanz — — — — —	180
— Agadah — — — — —	58
— Wiegelied — — — — —	63
— Tanz — — — — —	115
Ssaminsky: Kleine Rhapsodie — — — — —	116
Gnessin: A-Niggun — — — — —	48

Szerezzen örömet gyermekének!

Rendelje meg a legterjedtebb zsidó ifjúsági folyóiratot, a

Remény-t

megjelenik egyszer havonta.

Tartalmaz mesét, regényt, szindarabot, verset. Cserkész és rejtvényrovatot.

Előfizetési ára:

egy évre 240 lej
egy félévre 130 lej.

Előjegyzések csakis az Uj Kelet-könyvosztályán után esaközölhetők. Kérjen mutatványszámot 10 lej értékű levélbélyeg ellenében.

Pár nap múlva megjelenik!

Zsidó dalok

Eisikovits Miksa szerzeményei

Előjegyezhető az „UJ KELET” könyvosztályában.

március 14.
yvek
(om)
ára 204 lei
108
153
102
190
136
204
187
136
170
25
68
25
102
119
102
156
255
kon
ára 160 lei
160
160
ujabb költe-
2 lei.
özevegve-
ratal
egénnyel ve-
amelyekben
sege feltárja
mindennapi
és mindent,
érdekelheti.
108 lei.
ára 221 lei
153
163
műveinek
fása:
ára 136 lei
136
136
102
102
föld körül.
Ára 136 lei.
s mők:
ára 20 lei
289
272
en. (Házas-
életmentes
őn ötletes
ve 204 lei.
ő. (Vonzó
ember és
át világítja
ra 170 lei.
nekönyvet:
ra 187 lei
119
ra 272 lei
122
272
könyv

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánátságos dóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Manton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Kaszner Rezső,
Str. Carol 81.
az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Kolozsvári hirdetőink figyelmébe

Lapunk részére a kolozsvári piacon hirdetési kötések létesítésével a mai naptól kezdve kizárólagos joggal a

RUDOLF MOSSE RÉSZV.-TÁRS.

Str. Regina Maria (volt Deák Ferenc-ucca) 37. Telefon: 4-13 és

LLOYD EXPRESS

Str. Gelu 20. sz. — Telefon: 14-55. helybeli hirdetési irodákat bízunk meg. Kiadóhivatalunk közvetlenül, ehhez képest, a mai naptól kezdve, csak apróhirdetéseket és 3 megjelenésnél nem többre szóló alkalmi hirdetéseket vesz fel. Kérjük tehát hirdetőinket, sziveskedjenek minden újkötés ügyében teljes bizalommal e két megbízott hirdetési iroda valamelyikéhez fordulni. (A Lloyd Express utján feladhatók hirdetések a dr. Sámuel Jenő divatruházában, Calea Regele Ferdinand (v. Westelényi-u.) 3. és Gárdi fényképész műtermében, Főter 3 szám is.)

Nobile lemondott tábornoki rangjáról. Milanoból jelentik: Hivatalosan jelentik, hogy Nobile tábornok lemondott az olasz légi flottában viselt tábornoki rangjáról. Lemondását a repülésügyi miniszter elfogadta. Ez a lemondás nyilvánvalóan a Nobile-expedíció megvizsgálására kiküldött bizottság Mussolinéhoz benyújtott jelentésének a következménye. A jelentés benyújtásakor az volt az általános vélemény hogy Nobile sorsa most Mussolinétől függ. Mussolini úgy látszik e jelentés alapján döntött is s a döntés úgy szól, hogy Nobile nem viselkedett az expedíció vezetésében rangjához méltóan, ezt a rangot tehát le kell vetnie. Csak annyit engedtek meg neki, hogy ő maga mondjon le és ne hivatalosan fosszák meg az olasz légi haderőben viselt tábornoki tisztétől.

JÁRVÁNYOS IDŐBEN gyermekeink ellenálló képességét és erejét fokozza a *Jemalt*, kellemes csukamájolajos készítmény.

A magánalkalmazottak szabadlábra helyezett vezetőségi tagjainak nyilatkozata. A magánalkalmazottak hat szabadlábra helyezett vezetőségi tagja annak közzétételére kér fel, hogy a felügyelő bizottságnak joga volt összehívni a központi vezetőséget. Ismételt hangsúlyozza a nyilatkozat, hogy a letartóztatás Kandelék feljelenésére történt. Vasuta Béla, Rác Béla, Krisztics György és Mendelovici Jakab jogszerinti tagjai a szövetségnek és az elnöki tanácsnak, amit aktákkal tudnak igazolni. A nyilatkozat szerint nem felel meg a valóságnak az a tény, hogy a szabadlábrahelyezést Lucian képviselő és Kandel Ignác eszközölték ki, mert amikor ezek a táblához mentek intervenálni, a szabadlábrahelyezési végzés már dr. Muica ügyvéd kezéi között volt. Nyilatkozatot a hat szabadlábrahelyezett írta alá.

Szabadlábra helyezték a marosvásárhelyi amnesztiatüntetés elítélteit. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: A marosvásárhelyi amnesztiatüntetés fő tárgyalásán három-három havi börtön büntetésre ítélt munkásokat a törvény szerk ma szabadlábra helyezte. A munkások ügyében a jövő héten tartja felbbiteli tárgyalását a táblai tanács.

Befejezték a vizsgálatot a Gazette du Franc botránya ügyében. Párisból jelentik: A Gazette du Franc botránya ügyében a szakértők befejezték a vizsgálatot és előterjesztették jelentésüket. Feladatuk az volt, hogy megállapítsák: Hanau asszony és Bloch vagyona és az üzletbe befektetett tőkéje honnan ered. Hanau asszony egyébként most újabb nyílt levelet intézett Pomcaré miniszterelnökhöz, melyben tiltakozik a vele szembeni, szerinte igazságtalan bánásmód ellen és azt állítja, hogy ő is csak egy áldozata az ügynek. Hanau asszony hangoztatja a nyílt levélben hogy vagyoni mérlege még mindig erősen aktív, amennyiben 120 millió passzívával szemben 150 millió aktívja van.

Mindenki ügyeljen különösen arra, hogy meg ne hűljön. A légzőszervek megbetegedése ellen megóv a fényesen bevált Panflavin pasztilla. A Panflavin pasztilla biztos óvszer a spanyol nátha ellen, Gyógyszertárakban és drogueriakban állandóan raktáron van.

Milyen ember-típusokat különböztet meg a modern pszichológia? Megírta az Uj Kelet, hogy Bécsben dr. Ernst Kretschmer egyetemi tanár, hírneves pszichológus kénytelen volt elhalasztani felolvasását, mert annyian jelentek meg jóval a hirdetett idő előtt hogy maga az előadó már nem tudta magát áttörni a sűrű tömegben. Mint most Bécsből jelentik: tegnap a Muzik-Verein hatalmas termében sikerült végre megtartania előadását, Dr. Ernst Kretschmer tanár az «Emberi külsőnek a lelki életre való hatásáról» beszélt és előadása elején Lavatert idézte, aki a testi és erkölcsi szépség hadmóniáját kutatta. A tudomány ma már túl van ezen a felfogáson és a testi szépség megítélése már egészen új szempontok szerint történik. Egy igen előkelő, nagy műveltségű kínai férfi egyszer azt mondta az előadónak, hogy a legtöbb európai nőt csúnyának találja, míg a kínai hölgyek általában a szépség típusainak mondhatók. A régiek közül a franciák háromféle embertípust különböztetnek meg: a szellemiség, a mozgékony és a materiális embertípusait. Voltak pszichológusok, akik

megkülönböztették a reszpiratív embert a digesztív embertől és a muszkuler embertől. Az első típus az, aki a levegőért rajong, a másik amely főleg a gyomrát szereti és a harmadik, amely izmainak kiművelésében látja az életcél. Azonban ez az osztályozás nem lehet merev és megcsontosodott doktrína, mert vannak gyomoremberek, akik amellet a szellemi mozgékony és frissesség típusai. Ujabbban az embertípusokat megkülönböztették szenzibilis és motorikus kezű típusok szerint. Ujabbban nagyon sokat kutattak aban az irányban hogy megállapítsák az egyes típusok na faji bélyeget. Ez azonban mindezekig nem sikerült. Az egész faji pszichológia színváltása szempontok szerint van beállítva és semmiúfe komoly és elfogadható tudományos eredményeket nem hozott.

Ujabb merényletet terveztek Kemal pasa ellen. Berlinből jelentik: Konstantinápolyi jelentés szerint Kemal pasa ellen újabb merényletet terveztek. Letartóztattak egy asszonyt és két örmény forradalmárt, míg két török társukat — köztük egyik konstantinápolyi fogorvosnak — sikerült külföldre menekülnie. A nyomozás az özszeesküvés ügyében tovább folyik.

Köszönnyilvánítás. A Kolozsvári Zsidó Egyetemi Hallgatók Menzája szeretetteljes köszönetét fejezi ki azoknak, akik a Menza-bál megrendezésében a Menzának segítségére voltak s ezáltal hozzájárultak az est fényes erkölcsi és anyagi sikeréhez. A bál érdekében folytatott tevékenységükért a Menza köszönetet mond Somogyi Miksáné, Goldner Mihályné, Ragányi Józsefné, dr. Fenichel Józsefné, Braummeld Henrikné Léb Jenőné, Gombos Ferencné, Jámbor Ferencné, Bernát Mórné, dr. Eröss Vilmosné urasszonyoknak, valamint Somogyi Zsizi, Rubin Lili, Reiter Eva, Bernát Iboly, Farkas Olga, Kallós Klári és Katona Böske urleányoknak, végül Somogyi Miksa, Katz Dénes, dr. Eröss Vilmos, Goldner Mihály, dr. Fenichel József, Jámbor Ferenc, Ragányi József, Gombos Ferenc, dr. Wechsler és Radó Ernő uraknak.

Nauheimba megy üdülni az angol király. Berlinből jelentik: Majna-Frankfurtból jelentik, hogy az angol udvari minisztérium érintkezésbe lépett Nauheim fürdő igazgatóságával a király nauheimi utókurája ügyében. Eszerint az angol uralkodó májusban az üdülhelyre utazik és a Groedel-szantóriumban fog lakni, ahol egy teljes pavillont rendelkezésére fognak bocsátani.

Tannhäuser Sullivannal. Tegnap este Wagner Richárd elévülhetetlen szépségű hatalmas zenedrámáját elevenítette fel a kolozsvári Román Opera. Az előadás csaknem teljesen új szereposztásban ment, amelyet az igazgatóság olyan szerencsén vitt véghez hogy az előadás a legfeledhetlenebb és legemlékezetesebb kolozsvári opera estek egyike volt. Tannhäuser-t ezúttal John Sullivan énekelte mesteri ének tudással, a dráma szimbolikus mélységét szívvel, lélekkel megközelítően. Venust Tiron Silvia énekelte, aki nemcsak külsőségeiben volt elbűvölő, hanem énekével is. Külön eseménye volt az előadásnak, egy fiatal tenorista: Circiu benutatókozása, akinek lágy, selymesen zengő, érzélgős tenorja fel tünt és megragadta a hallgatókat. A régi szereplők csaknem kivétel nélkül már ismert értékeikkel tüntek ki. Nestorescu Mimi különösképen díszponált volt és nagy sikert ért el. Ezúttal is külön dicséret illeti meg a férfi- és a női kórust, valamint a zenekart, amelyet Stanek-Dubrawszki karmester vezetett nagy tudással és lendülettel.

Lázadás tört ki a szovjet egyik fegyvertelepén. Londonból jelentik: Polónieck szigetén, a szovjet deportációs telepén fegyverlázadás tört ki. Kilencven politikai fogoly sikertelenül igyekezett elhárítani a fegyveres megrohanták az őrköt és lemészárolták őket. A fegyverek el akarták hagyni a szigetet, de leg többjük megfagyott vagy éhenhalt a part közelében.

A londoni tőzsdén a választások esélyeire fogadnak. Londonból jelentik Ujabbban divatba jött a londoni tőzsdén fogadásokat kötni a választási esélyekre. A fogadások jelenleg a következők: konzervatívok 272-278, munkapártiak 259-263, liberálisok 80-84 várható képviselői mandátummal.

A Magánalkalmazottak Szövetségének előadás-sorozatában folyó hó 15-én, péntek este 8 órakor Aradi Viktor ismert szociológus »Zsilvölgy kérdése« címmel tart előadást. Éredklődőket szívesen látnak. A bemenet szabad.

Műsoros táncestély az Ujságíróklubban. A klub vezetősége, hosszabb szünetelés után, újból megkezdte a közönség által annyira kedvelt és mindenkor igen kedélyesen sikerült sorozatos műsoros estélyeinek folytatását. Az első ilyen műsoros estély, folyó hó 16-án szombaton este 9 órai kezdettel lesz megtartva. Műsor után Körösi Dudas zenekara fog tánczenét szolgáltatni. — Hogy a közönség jól és kellemesen szórakozhasson, a vezetőség a klub összes helyiségeit a közönség rendelkezésére bocsátja, a klub étkezdéje pedig igen jutányos árak mellett fogja vendégeit kiszolgálni. Külön meghívókat ezen estélyekre nem bocsát ki a vezetőség, hanem ezúton hívja meg a klub tagjait és vendégeit. Külön beléptíj nincsen.

Hol kaphatók a magyar vízumkedvezményre jogosító igazolványok? A magyar határnak bármikor a folyó évben vízummentes átlépésére és a vízumnak utólagosan Budapesten 200 lejért (egy harmadár) beszerzésére jogosító *Duna Szövetség* igazolványok beszerzhetők az Uj Kelet kiadóhivatalában. Az igazolványt, annak árának 180 lejnek és 11 lej portóköltésnek beküldése ellenében a kiadóhivatal postán is megküldi.

Legújabb Wallace-könyvek

Sötét ember	ára 240.- lej
Borzelmak kastélya	" 135.- "
A hét lakattal lezárt ajtó	" 136.- "
A smaragd nyaklánc	" 136.- "
A rémületes arc	" 221.- "
A sárga kigyó	" 136.- "
A bandita	" 123.- "

Kaphatók az UJ KELET könyvosztályában.

Lehetetlen szabadulni Wallace izgató regényeinek hatásától.

Hirdessen az Uj Keletben

K

Mit

(Timisoara) Uj Kelet...
juk a tegn...
ankétot és...
nancitöke...
és annak e...
éredklősro...
tionala tem...
nyilatkozat

STAN

a Nemzeti

nyilatkozat

— A költ

ván két leb

lami tranza

vedésbe, m

ció csak el

annak a n

ujhodásnak

sősorban a

mélto rész

éledésig az

Nyilván a

zeti Bank

tékes gazda

sére bocsát

lásának m

lősleges tök

hára refle

szetü hov

tet nélkül

zetesen me

pénzintéze

töke felett

az első ka

ásokba szí

ni.

ST

a Temesvár

zérigazgató

ia tőzsdének

ebben az e

siti össze:

— A kül

vasztól, be

élet tavasz

most, hogy

talajra tal

nyáron, az

az eredmé

R

szeszgyár

és Iparkan

DEV

Zürich

New York

London

Páris

Milano

Prága

Budapest

Belgrad

Bukares

Varsó

Bécs

Berlin

A muzsikus ember

Irtá: Saiom Alechem. — Szabó Imre fordítása

— Hisz én is azt kérdezem, — szölt Stempenyu — és karjai közé szorította. Hisz azt kiabálok, miért nem vagy inkább az enyém?! En ugy szerélek téged! Meghálnék érted, beteg vagyok, ha nem látlak! Ruchele, mondd már, kiúesem, lelkem, üdvösségem — mondd hogy az enyém vagy!

— Hogy is lehetek a tied, Stempenyu? — Az enyém vagy, az enyém, mert én is a tied vagyok, a tied örökre. A tied vagyok a sötét sirsödörig, a tied vagyok, csak a tied!

— Benjámín is ugyanezt mondotta... Eskiüdött és a végén...

— Miféle Benjámín? — kérdezte Stempenyu és ugy nézett rá, mint egy kis gyermekre, aki ostobaságokat beszél.

— Kiről beszélsz, drága lelkem?

— Benjámínról beszélek, Chaje Ettel mostoha fivérééről. Az én barátnóm Chaje Ettel arvaleány volt, de volt neki egy mostoha fivére, akit Benjámínak hívtak. Ez örök hűséget ígért neki és a végén... Chaje Ettel fiatalon meghalt... Mindent elmondott nekem... A szemem előtt látom... Látom őt az ablaknál ülve, én énekelek, az ő dalát énekelem, ő pedig sír és ezt mondja:

— Ne higj nekik, a férfiaknak!

Ruchele elmondotta megegyeszer a Chaje Ettel történetét. Stempenyu meg csókoltá kezét, megsimította szőke haját és mélyen a szemébe nézett. Ruchele pedig egyre csak Chaje Ettelről beszélt, aki fiatalon meghalt, aki tönkrement a Benjámínért való vágyakozásban.

— Miért mondd el ezeket drágám, miért beszélsz ezekről egyetlenem? És te van, ne is gondoldj ezekre! Inkább tekiátsz reám, a te szépséges, a te világitó szemekkel.

Alig mondotta ki Stempenyu az utolsó szót, Ruchele hirtelen kifejtette magát Stempenyu ölelő karjai közül. Felugrott és ugy nézett Stempenyura, hogy az valósággal megrádt.

— Mi van veled, Ruchele? Mi történt veled?

Karjai közé akarta venni, az asszony azonban teljes erővel ellökte őt maga mellől. Fogvacogva sutfogta:

— Nem látod, hiszen itt van! Itt áll, nézz csak oda!...

— Kicsoda áll? Légy okos! Kapaszkodj belém!

— Hagyj el, hagyj el Stempenyu! Hiszen ott áll... Fehérbe burkolva... Ó az, ó az! Oh, Chaje Ettel, Chaje Ettel Engedj, engedj!

Ruchele a fák árnyékai között eltűnt. Stempenyu a távolból egy sál két lobogó végét látta. A szél lobogtatta őket és olyanoknak látszottak, mintha egy angyal két szárnya lenne.

Megmentve.

Amidőn Ruchele hazaérkezett, ellenállhatatlan vágyat érzett arra, hogy mindent elmondjon, hol volt és kivel találkozott. Azonban a családtagokon kívül ott talált az asztal körül néhány vendéget is. Ez kissé megfélemlítette. Az asztalon szamovár állott, amelyben már főtt a víz. Az egybegyűltek buzgón beszélgettek egymással üzleti ügyekről, a holnapi vásárról, általános politikai dolgokról.

— Holnap már ki sem rakom a portékámat, — mondotta egy kövér kis zsidóska. A föld nyelje el! Epp elegendő volt a vásárokból. Csak bosszuságot, csak szíváfájdalmat okoznak.

— Miért, — elegendett Dvose Malke a beszélgetésbe — nem értem, miért haragsznak ugy a nagy vásárookra. Nyolc nappal ezelőtt a vásáron éppen elég kuncsaftot láttam a bódéjuk előtt. Azt hiszem, elég jól megy nektek.

— En is amondó vagyok, — mondotta Mose Mendel, — miközben egy számlát revideált. — Nem is értem, miért keli tagadni azt, ha az embernek jól megy az üzlete.

— Hiszen ez az, — válaszolt a kövér zsidóska, — ha tiz embert látlak a bódém előtt, már azt hiszitek, hogy bomba üzletet csináltam.

Egy fiatalabb ember közbeszólt:

— Nem kell törődnünk a nagyvásárral, erre való a holnapi nap. Beszéljünk inkább komolyabb dolgokról.

A társaság egyhangulag akceptálta a bölcs javaslatot. A szamovár forrt és főzölgött, a férfiak cigarettára gyújtottak, a szoba megtelt gőzzel és füsttel. A férfiak között hosszú beszélgetés indult meg különböző dolgokról: eszrogról, a háborúról, a bethamidrásról és egyéb dolgokról.

— Hol voltál, Ruchele? — fordult Dvose Malke a menyéhez.

— Itt voltam a közelben, a Monaszterszki-utcában.

— Milyen az idő odakint? Szép ugy-e?

— Adja Isten, hogy holnap szép idő legyen! De mi van veled leányom, csak nem fáj a fejed? Olyan sápadt vagy. Kövesd tanácsomat, eridj menj szobádba és fekdj le.

E szavaknál mindenki Ruchele felé nézett. Látták sápadt arcát és egyhanguan kijelentették, hogy ezt a szamovár gőze okozta. Ruchele bevonult szobájába és lefeküdt. A társaság pedig új témát kapott: a gőzt. A szén füstje, — mondotta valaki, — nem eszekély dolog. Elő embert is meg tud ölni. Egy másik ember elmondotta, hogy a nagyapjánál egy alkalommal a gőz majdnem az egész háznépét megölte. A gőz nagyon veszedelmes, jelentette ki egy harmadik, de az ember megmérgezheti magát hallal is, nemcsak gőzzel. Ez a kijelentés azután a beszélgetést újabb témára vitte: a halálra.

— Akármit beszélnek, a dolog mindig meg a köpcös kis zsidó.

Mojse Mendel közben elhagyta a társaságot, besietett a szobájába, hogy lássa, mit csinál Ruchele. Nehány perc múlva hirtelen hallani lehetett Mojse hangját:

— Zsidók, segítség! Víz, vizet!

Mindnyájan odasiettek, Ruchele kréctárhéren fekdtt. Szemei le voltak csukva, ajka egymásra volt szorulva, Majse Mendel állott mellette és kétségbeesetten fördelte kezét.

— Mi az, mi történt? Elájult talán? Víz! Víz!

— Víz! Víz! — kiáltott mindenki, de senki fel nem állott ülőhelyéből.

Dvose Malke egy korsó vízzel jött és meglocsolta Ruchele arcát.

— Jó lenne doktort hívt! — kiabált Majse Mendel.

— Doktort! Doktort! — kiabáltak mindnyájan, de senki sem mozdult a helyéről.

— Szorítsátok le a kezét egy zsebkendővel — ajánlották némelyek — fogjátok össze az orrát. Ugy, ugy! Dvose Malke, de valamivel erősebben.

Dörzsölték a kezét, a homlokát megnedvesítették, az orrát összefogták és végül Ruchele eszmélethez tért. Kinyitotta szemeit és félénken nézett körül.

— Menjtek vissza a szobába, hiszen itt nem lehet lélegzemi, olyan a levegő — szólt Majse Mendel, aki az egész társaságot Dvose Malkeval egyetemben visszavarta a belső szobába. Dvose Malke ezután nem ellenkezett.

— Mj van veled Ruchele? Drága lelkem? — kérdezte Majse Mendel — miközben föléje hajolt.

— Oh, Majse Mendel, olyan rosszul voltam, de most már megint jobban vagyok... most már minden jól van. Egyszer majd mindent elmondok neked... olyan buta voltam, Majse Mendel... De hidd el, nem vagyok rossz... most már minden rendben van.

— De mit beszélsz, Ruchele? Mi van veled, drágaságom?

— Mondd csak, Majse Mendel, valóban drága vagyok én neked?

— Micsoda kérdés? Hogy is kérdezhetsz ilyent? Hiszen tudom, mennyire beane vagy a szívemben!

Majse Mendel egyszerű ember volt és nem tudta Ruchele iránt érzett szerelmét másképpen kifejezni. Am ebből a színtelen, szinte komikus hangzó szavakban több őszinte érzése vibrált a tiszta szerelemnek, mint sok meszterkelt szerelmi vallomásban, amit civilizált emberek szoktak tenni.

Első ízben történt, amióta házassok voltak, hogy a fiatalok egymással kettesben beszélhettek.

— Hallod, Majse Mendel, — szólt Ruchele, miután mádketten a legfontosabbat, ami szívükön teküdt, meggyónták egymásnak — hallgass ide, van egy kéréssem hozzád.

— Micsoda kérésed?

— Azt hiszem, már éppen eleget voltunk „koszton“ apáéknál. Hál'Istennek, van néhány rubelünk, legjobb lesz, ha átköltözünk Chmelnikzbe, születési helyemre... itt azután egészen más életet kezdünk... önállóak leszünk... Saját otthonod lesz, urak leszünk a magunk „várában!“

(Folyt. köv.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Ap öhi detések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak egy továbbítunk, ha portó helyszel mellékelve van. Eljegyzési díj 250 lej.

Önállóan tözbe, szorgalmas zsidó leány négytagú ort. zsidó családba felvétetik. Scharis ein Jakob Arad strada Tribunal Doora (Boczko-u.) 11.

K resék a belváros közepében 2 szobás k fontos lakást, esetleg fürdő zoba nélkül is, azonnaira, legkésőbb apr. 1-ére. Cim a kiadóban.

Barzel
fierarie - vastület
CLUJ
(Kolozvár) P. M.
Viteazul 13. szám.
Telefon 10 43

Színház - Művészet

HOTEL IMPERIAL

Bemutadják a Magyar Színházban: holnap

Egész nap feketélik a közönség a Magyar Színház pénztárai előtt Mindenki előjegyzéssel akar biztosítani magának egy helyet a Hotel Imperial valamelyik előadására. A pénztároknak azonban szigorú utasításuk van, hogy előjegyzést elfogadni senkitől sem szabad. Holnap reggel 9 órától a jelentkezés sorrendjében fogja a pénztár a jegyeket kiszolgáltatni.

Holnap reggel 9-től este 9-ig permanens szolgálat lesz a színház pénztáraitban, hogy ne kelljen a közönségnek várakoznia, tülekednie a jegyekért.

A Hotel Imperial előadásainak sorrendje a Magyar Színházban: Szombaton 3, 5, 7 és 9 órakor.

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor.

Hétfőn 3, 5, 7 és 9 órakor.

Az egész világon az azegyetlen hely a kolozvári Magyar Színház, ahol meg a Hotel Imperial előadásaira sem emelik fel a helyárakat. Legdrágább jegy 40 lej.

Az előadások a kitűzött órákban pontosan megkezdődnek s visszamaradni egyik előadásról a másikra nem lehet.

A Magyar Színház mozi-műsora:

Pénteken 4-kor és 6-kor: Ringelspiel.

Pénteken este 8 órakor: Három és fél óras mozieloadás: Ringelspiel és Kaméliás hölgy. Norma Talmadge, Gilbert Roland, Beregi Oszkár, Barbara Kent, Glenn Tryon. Összesen 19 felvonást! Helyárak: 40, 30, és 20 lej.

Szombaton 3-kor, 5-kor, 7-kor és 9-kor: Hotel Imperial. (Biro Lajos óriási filmszenzációja. Főszereplők: Pola Negri, James Hall, George Segmann. Rendező: Mauritz Stiller.)

Vasárnap d. e. 11-kor: Mozi-matné 15 és 10 lejes helyárakkal.

Vasárnap 3-kor 5-kor 7-kor és 9-kor: Hotel Imperial.

Hétfőn 3-kor, 5-kor, 7-kor és 9-kor: Hotel Imperial.

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Péntek: Lohengrin, John Sullivan. Szombat d. u. Traviata (Gyermekelőadás)

Szombat este: Hét eladó lány.

Vasárnap d. u. A régi Heidelberg.

Vasárnap este: Tannhäuser, John Sullivan vendégfelléptével.

Kedd Kardinális (Bemutató).

Szerda Tannhäuser (John Sullivan fel lépésével).

Pénteken: Tannhäuser (John Sullivan bucsufelléptével).

Szombaton d. u. Bohémek (Gyermekelőadás)

Szombat este: A kardinális.

A színház irodá közleményei:

Ma este 8 órakor a magyar színházban: Három és félórás mozieloadás. Ma este nincs színházi előadás Három és félórás mozieloadást tartanak igen olcsó helyárakkal. Vétteni fogják: A Kaméliás hölgy című 10 felvonásos drámát (Norma Talmadgeval, Beregi Oszkarral), a Ringelspiel című 7 felvonásos grandiózus életképet (Barbara Kenttel és Glenn Tryonnal) és két vígjátékot. Előadás kezdete pont 8 óra. Vége fél 12 óra. Olcsó helyárak!

Vasárnap d. e. 11-kor: mozi-matné 15 és 10 lejes helyárakkal. A jó gyermekek figyelmét felhívjuk a vasárnap d. e. 11 órakor tartandó kitűző mozimatinéra, amelynek keretében vetítésre fog kerülni a legkedvesebb gyermekszínesszel Jackie Coogannal a főszerepben ennek egyik leg érdekesebb filmje a Jackie Coogan mil-liomos című 7 felvonásos vígjáték. A jegyeket a szokásos 15 és 10 lejes árakon lehet megváltani.

SZEPKE
Ejke
KIADÓ
ST
ELCOT
Eg
le
N
E
X
1929
* 5689

KEVES

Amikor a neműk árát lesz jó védelem árát... igazán nem a gyakorlattal kezd eredményes is vált, a me érzi, hogy a jövdelem n oslokenést n sen reagál e ményre.

Illetékes h ország tele azonkívül a rektagyár m sialtasok h hányt présel tesorte és L illetékes hel az ellenőrző szekre és a lességükké t ges eszközzel manipuláció!

Pedig az illo rosszul fogtá baj, hogy ne baj, hogy a feszíteni, me trafik legutó gos tettestárs rellahamisítóként szeres zeti dohány kóját csak a minőségkülö kockázatot. I olyan horrib réneveli, sőt rait a görbe morális iske mára, másra jáát bevételi.

Persze ne helyzet. Eg sorolni arr állam bevét adót több n szesadó cin a fele sem ben és nag épügy, ahog pésznek és nak. A szes zott ellenőrz újabb tetem végső fokom rendet tere egyensúlyát racionális ö

Es ugyane az adókero magas várn kedvet, az pedig adóte törvényt leg Amellett, h gának lelke lyamat ind meg számita egyre keves